

KLYS om kulturbudgeten och kulturpropositionen

* KLYS anser inte att de 18 miljoner (utöver pris- och löneomräkning) som tillförs kultursektorn i kulturbudgeten kan kallas en ”satsning” på kulturen och konstnärerna. Det lilla tillskottet framstår som nålpenningar i den - i övrigt - expansiva budgeten som regeringen lagt fram. Kulturen borde enligt KLYS ses som en investering för samhällets utveckling på samma sätt som i Norge och i Storbritannien, vars regeringar har satsat närmare en miljard på kulturen.

* När det gäller kulturpropositionen välkomnar KLYS att regeringen tagit intryck av den massiva kritik som framförts mot kulturutredningens förslag till nya kulturpolitiska mål och nu omarbetat dessa till att uttryckligen omfatta konstnärlig kvalitet och förnyelse, samt kulturens egenvärde. Vi saknar dock en tydlig skrivning i målen om att en central uppgift för kulturpolitiken ska vara att skapa bästa möjliga förutsättningar för det yrkesmässigt konstnärliga arbetet.

* Det är också positivt att förslaget till sammanslagning av kulturmyndigheter (bl a Statens Kulturråd, Konstnärsnämnden och Sveriges Författarfond) – den sk sfären för konstarna – inte förts vidare från kulturutredningen till kulturpropositionen.

* De konkreta förslag som KLYS förde fram i sitt remissvar över kulturutredningen (se bilaga) när det gäller förbättringar av konstnärernas villkor ser dock KLYS inte mycket av i kulturpropositionen. En av de få ljusglimtar i propositionen för yrkesverksamma kulturskapare är satsningen på centrumbildningarna och på Teateralliansen, vilken KLYS naturligtvis stödjer.

* KLYS ser det vidare som en smärre katastrof att kulturpropositionen och budgeten innebär att det fria kulturlivet blir helt utan satsningar under de närmaste åren.

* KLYS anser att en nationell kulturpolitik är nödvändig och att vi behöver nationella plattformar inom olika konstområden, vilket de tre R:en är exempel på. Vi ser därför med oro på försvagningen av Riksteatern och planerna på att helt avskaffa Rikskonserter. Vi ställer oss skeptiska och frågande inför förslaget att Statens Musiksamlingar ska härbärgera så många - helt disparata – verksamheter, under ett och samma tak. KLYS ser inte att den kompetens som krävs för att möta det nationella och internationella behovet på musiksidan finns inom Statens musiksamlingar, varför vi anser att man bör behålla Rikskonserter tills en grundlig konsekvensanalys och utredning av ärendet har genomförts.

* Att Kulturbryggan, som med sina 25 miljoner ska kompletteras med annan finansiering, ska fungera som en ersättning för Framtidens Kultur ställer vi oss tveksamma till. Bland annat eftersom sponsring är en ytterst marginell och opålitlig finansieringsmodell och erfarenheten visar att sponsorer ogärna satsar på ”osäkra” projekt. Detta innebär att den nyskapande och experimentella konsten inte kommer att ha så lätt att hitta kompletterande finansiering.

* KLYS konstaterar att förslaget om en ny analysmyndighet är otydligt och i viss mån överflödigt. Analys och utvärdering behövs och skulle en sådan myndighet bidra till mer användbar statistik på kulturområdet är det bra, men det tycks som om satsningen på några miljoner är alldeles för liten. Kanske skulle det vara mer effektivt att förstärka kulturdepartementet och låta uppdraget tas omhand där.

* KLYS anser det alarmerande att regeringen ytterligare urholkar trygghetssystemen för konstnärer genom att avskaffa de statliga inkomstgarantierna. Inkomstgarantin har en särskild betydelse utöver att den är en belöning; den ger en livslång grundtrygghet och därmed också oberoende för yrkesverksamma kulturskapare. Tryggheten ger konstnärer möjlighet att skapa och utöva sin konst på sina egna villkor. Om några år när det gamla ATP-systemet är utfasat finns det nästan inga konstnärer som har någon pension alls att tala om. KLYS anser därför att inkomstgarantierna bör finnas kvar – helst byggas ut med ett större antal – kanske ändras något i konstruktionen, men fortsatt ha som grundfunktion att ge en tydlig belöning i form av möjlighet till trygghet och oberoende för yrkesverksamma kulturskapare.

* I kulturpropositionen uttalar regeringen att det bör införas en ny smalare definition av vilka kulturtidskrifter som ska kunna få stöd. Inriktningen bör enligt regeringen vara ”kulturell debatt samt analys och presentation inom de skilda konstarnas område”. Detta innebär att kulturtidskrifter som innehåller samhällsdebatt, bredd och kritik faller bort från stödordningen och därmed att många av landets kulturtidskrifter riskerar att förlora sina bidrag och tvingas lägga ned sin verksamhet. KLYS är mycket kritisk till en sådan smal definition och förespråkar det breda kulturtidskriftsbegrepp som råder idag och som också står i samklang med ett breddat kulturbegrepp.

* När det gäller kulturpropositionens förslag till modell för fördelning av statliga medel till regional och lokal kulturverksamhet, det s k regionaliseringsförslaget, har KLYS en del farhågor. Förutom de uppenbara risker för ökade regionala skillnader när det gäller tillgång till kultur ute i landet, där svagare regioner missgynnas, befarar KLYS att de professionellt yrkesverksamma konstnärerna och deras organisationer kommer att förlora insyn och inflytande när det gäller fördelning av kulturpengar regionalt och kommunalt. Den i Sverige och i övriga Norden väl etablerade och väl fungerande principen om armlängds avstånd i anslagsgivningen på kulturområdet, d v s att politiker ska besluta om storleken på anslagen för konstnärlig verksamhet, men inte ha inflytande över hur de fördelas, hotas om inte konstnärligt yrkesverksamma får komma in i dialogen och processen kring den nya regionaliseringsmodellen.

Stockholm den 22 oktober 2009

Anna Söderbäck

Ordförande KLYS